

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Одеського державного
аграрного університету,
голова приймальної комісії

проф.

Михайло БРОШКОВ

«23» травня 2024 р.

**ПРОГРАМА
ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ
пільгових категорій вступників**

для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня «МАГІСТР»

за ОПП «Економіка»

галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

**(на базі ступеня вищої освіти «Бакалавр», «Магістр» або освітньо-кваліфікаційного рівня
спеціаліст за спорідненими / неспорідненими спеціальностями)**

Одеса 2024

Програма індивідуальної усної співбесіди з фахових дисциплін призначена для осіб, які вступають до Одеського державного аграрного університету за результатами індивідуальних усних співбесід для здобуття освітнього ступеня «Магістр» на базі ступеня вищої освіти «Бакалавр», «Магістр» або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст за спорідненими / неспорідненими спеціальностями при вступі на освітньо-професійну програму «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Розробники:

_____ професор кафедри економічної
теорії і економіки підприємства,
д.е.н., *Олександр ГАЛИЦЬКИЙ*
(підпис)

_____ доцент кафедри економічної
теорії і економіки підприємства,
к.е.н., *Аліса ШЕВЧЕНКО*
(підпис)

_____ доцент кафедри економічної
теорії і економіки підприємства,
к.е.н., *Ольга ПЕТРЕНКО*
(підпис)

Гарант ОПП: професор кафедри економічної теорії і економіки
підприємства, д.е.н. _____ *Тетяна ШАБАТУРА*
(підпис)

Схвалено вченою радою факультету економіки та управління
від «_01_» __червня__ 2024 року, протокол № _____

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. БАЗОВА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ	5
1.1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ	5
1.2. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА	6
1.3. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА	7
1.4. МЕНЕДЖМЕНТ	10
2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	13
3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ	16
4. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ	18

ВСТУП

Програму вступної співбесіди розроблено для абітурієнтів, які мають диплом, отриманий на базі ступеня вищої освіти «Бакалавр», «Магістр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки

Метою вступного випробування (співбесіди) за спеціальністю 051 «Економіка» ступеню «магістр» є виявлення рівня знань, умінь і навичок, одержаних абітурієнтами, які мають документ державного зразка про здобутий освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра.

Програму складено на основі дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра, передбачених відповідними освітньо-професійними програмами підготовки.

Програма побудована за змістовними розділами. Кожен розділ програми містить перелік тем, за якими складено питання співбесіди та список рекомендованої для підготовки літератури.

Вступник повинен:

- **виявити:** базові знання з теорії та практики дисциплін, що виносяться на співбесіду: економічна теорія, міжнародна економіка, економіка підприємства, менеджмент;

- **знати:** базові економічні закони, принципи і категорії з дисциплін, що виносяться на співбесіду;

- **продемонструвати** навички творчого, критичного погляду на поставлені практичні завдання та розробки обґрунтованих пропозицій щодо їх розв'язання.

БАЗОВА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ

1.1 ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1.1.1. Предмет і методи економічної теорії. Економіка. Економічна теорія. Політична економія. Макроекономіка. Мікроекономіка. Предмет економічної теорії. Метод економічної теорії. Економічна категорія. Економічний закон. Наукова абстракція. Функції економічної теорії. Економічне мислення. Економічна діяльність. Економічна політика.

1.1.2. Власність та її форми. Економічна система. Продуктивні сили. Економічні відносини. Господарський механізм. Власність. Тип, форма, вид власності. Об'єкти власності. Суб'єкти власності. Право власності. Соціально-економічна формація.

1.1.3. Товарне виробництво. Суспільне виробництво. Матеріальне виробництво. Нематеріальне виробництво. Фактори виробництва. Ефективність виробництва. Натуральне господарство. Товарне виробництво. Суспільний поділ праці. Товар. Споживча вартість. Вартість. Мінова вартість. Корисність. Цінність. Закон вартості.

1.1.4. Ринкова інфраструктура та її елементи. Ринок. Суб'єкти ринкової економіки. Переваги ринку. Недоліки ринку. Інфраструктура. Маркетинг. Консалтинг. Аудиторська фірма. Суть та функції ціни. Види цін та їх структура. Характеристика попиту та пропозиції в механізмі ринку. Ринкова рівновага. Еластичність попиту та пропозиції. Ціна. Біржові ціни. Ринкова ціна. Оптова ціна. Трансфертні ціни. Світові ціни. Конкуренція. Закон конкуренції. Конкурентоспроможність. Внутрішньогалузева конкуренція. Міжгалузева конкуренція. Досконала і недосконала конкуренція. Монополія. Антимонопольна політика. Антимонопольне законодавство. Інфраструктура. Біржі: товарні, фондові, валютні, праці. Цінні папери: акції, облігації, векселі, сертифікати. Аукціони. Ярмарки. Торговий дім.

1.1.5. Основи підприємництва в аграрному секторі. Підприємництво. Бізнес. Підприємець. Риск. Фірма. Трансакційні витрати. Концентрація виробництва. Малий бізнес. Товариства. Командитні товариства. Акціонерні товариства. Кругообіг та оборот промислового капіталу. Основний капітал. Оборотний капітал. Швидкість обороту капіталу. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Амортизаційні відрахування. Прискорена амортизація. Прибуток: бухгалтерський, економічний. Норма рентабельності.

1.1.6. Економічні відносини в аграрному секторі економіки. Аграрні відносини. Суб'єкти аграрних відносин. Економічна рента. Земельна рента. Диференційна рента. Орендна плата. Монопольна рента. Земельний податок. Ціна землі. Агропромислова інтеграція. Агропромисловий комплекс.

1.1.7. Державне регулювання економіки. Економічна роль держави. Функції держави. Методи урядового впливу. Економічні цілі суспільства. Державний бюджет. Адміністративно-командна система управління. Форми державного регулювання економіки.

1.2 МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

1.2.1. Поняття, предмет та ознаки міжнародної економіки. Матеріальний зміст міжнародної економіки, її структура, предмет та суб'єкти міжнародної економіки. Види та характерні особливості міжнародної економіки. Предмет вивчення курсу «Міжнародна економіка», її місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. Рівні та особливості розвитку міжнародної економіки. Роль міжнародної економіки у процесі інтеграції України в систему світогосподарських зв'язків.

1.2.2. Система міжнародного поділу праці та основні тенденції її розвитку у сучасних умовах. Міжнародний поділ праці – вихідна основа розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці як форма прояву суспільного поділу праці. Етапи розвитку МПП. Фактори поглиблення міжнародного поділу праці. Вплив технологічної революції на міжнародний поділ праці. Головні організаційно-економічні форми втілення міжнародного поділу праці. Проблеми і передумови участі України в міжнародний поділ праці.

1.2.3. Світове господарство: сутність, елементи і суб'єкти, формування, фактори розвитку. Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу та їх типологія. Регіональний принцип групування і головні регіональні групи країн світу. Соціально-економічний принцип систематизації країн світу. Країни Організації Економічного Співробітництва та Розвитку (ОЕСР). Країни “Сімки”. Три центри економічного розвитку. Малі привілейовані нації. Країни переселенського капіталізму. Країни середнього рівня розвитку. Країни, що розвиваються: поняття, загальні риси та місце у світовій економіці.

1.2.4. Типи зовнішньоторговельної політики держав. Митно-тарифні та нетарифні інструменти регулювання. Особливості розвитку зовнішньоторговельної політики держав. Протекціонізм і лібералізація торгівлі. Засоби зовнішньоторговельної політики. Прояви дискримінації в МТ. Раціональне торговельне співробітництво. Регулювання міжнародних торговельних відносин. Діяльність міжнародних торгових організацій.

1.2.5. Міжнародні фінансові центри, передумови їх функціонування. Регіональні зміни і сфері зовнішніх позичань. Міжнародна координація валютних відносин. Група Світового банку, мета створення, функції, структура. Банк міжнародних розрахунків у системі регулювання валютно-кредитних відносин. Європейський банк реконструкції та розвитку. Європейський Інвестиційний банк. Регіональні банки реконструкції та розвитку в Африці, Азії, Латинській Америці, їх роль в кредитуванні країн, що розвиваються. Світова криза заборгованості. Реструктуризація боргу. Проблеми зовнішньої заборгованості України.

1.2.6. Міжнародна торгівля – визначна форма міжнародних економічних відносин. Особливості розвитку міжнародної торгівлі. Регіональна структура міжнародної торгівлі. Структура світового товарообігу за соціально-економічними угрупованнями країн. Монополізація світової торгівлі. Діяльність ТНК і конкурентна боротьба на світовому ринку. Види і форми міжнародної торгівлі. Передумови і особливості участі України в міжнародній торгівлі.

1.2.7. Міжнародна міграція робочої сили: поняття, етапи розвитку та види. Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння і експорту. Державне і міжнародне регулювання трудової міграції. Міжнародна організація праці і її роль у вирішенні питань безробіття і захисту прав трудящих. Програми стимулювання еластичності ринку праці і забезпечення зайнятості населення. Гнучкість ринку праці. Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

1.2.8. Науково-технічне співробітництво як форма міжнародних економічних відносин. Традиційні і нові форми науково-технічного співробітництва країн світу. Комерційний зміст науково-технічних відносин. Розвиток торгівлі ліцензіями і ноу-хау. Інтернаціоналізація науково-технічних відносин. Значення світового ринку послуг, передумови його формування. Специфічні риси міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура і географічні напрямки. Україна на міжнародному ринку послуг.

1.2.9. Міжнародні потоки капіталу. Форми прямих зарубіжних інвестицій. Позитивний та негативний вплив прямих зарубіжних інвестицій на країни, що приймають. Наслідки прямих зарубіжних інвестицій для країн-інвесторів. Перспективи і проблеми прямих зарубіжних інвестицій в економіку України. Державна програма підтримки іноземних інвестицій.

1.2.10. Поняття валютних відносин та світової валютної системи. Національні, міжнародні і світова валютні системи, їх сутність і елементи. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система. Валютно-фінансова система країн ЄС. Валютна політика України. Валютний ринок. Сутність валютної політики.

1.2.11. Міжнародний кредит, його роль у світовій економіці, функції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Сутність міжнародних кредитних відносин. Основні види кредитних угод. Умови надання кредитів. Кредитні міжбанківські ставки. Класифікація кредитів.

1.2.12. Сутність, цілі і значення міжнародної економічної інтеграції, основні риси. Передумови і фактори розвитку міжнародної економічної інтеграції як якісно нового рівня міжнародної економіки. Етапи формування міжнародних економічних інтеграційних угруповань. Світові інтеграційні процеси і Україна. Регіональний характер міжнародної економічної інтеграції. Регіональні інтеграційні об'єднання промислово розвинутих країн. Специфіка інтеграції східноєвропейських країн. Україна і інтеграційні угруповання країн. Північноамериканська економічна інтеграція. Інтеграційні процеси в економіці країн, що розвиваються.

1.3 ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1.3.1. Сутність економіки як сукупності виробничих відносин та система виробничих відносин. Місце економіки підприємства в системі економічних наук та її зв'язок з іншими науками. Об'єкт вивчення економіки підприємства. Предмет вивчення економіки підприємства. Методологічна основа дослідження економіки підприємства. Загальнонаукові та специфічні методи дослідження

економіки підприємства.

1.3.2. Поняття і класифікація підприємств та їх об'єднань. Основні ланки підприємств, їх функції та взаємозв'язок. Функції підприємства та його напрямки діяльності. Принципи підприємницької діяльності. Передумови підприємницької діяльності. Основні форми підприємництва: приватне, колективне та державне підприємництва. Управління підприємствами. Реєстрації підприємства. Форми господарювання. Економічні основи і правове забезпечення функціонування організаційно-правових форм аграрних підприємств.

1.3.3. Середовище функціонування підприємства. Ієрархічна модель середовища. Різновиди ієрархічної моделі. Елементи структури середовища підприємства. Зовнішнє середовище та його функціонування. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства. Мікросередовище. Споживачі. Постачальники. Конкуренти. Посередники. Ринок робочої сили. Модель п'яти сил конкуренції М. Портера. Конкуренція між існуючими в галузі підприємствами. Потенційні нові конкуренти. Товари-замінники. Постачальниками. Покупці (споживачі). Складові мікросередовища. Зовнішнє середовище. Макросередовище підприємства. Компоненти макросередовища та мікросередовища. Економічний компонент. Політико-правовий компонент. Соціальний компонент. Технологічний компонент. Природно-географічний компонент. PEST-аналіз, аналіз галузі, SWOT-аналіз.

1.3.4. Персонал підприємства та його класифікація. Визначення показників середньооблікової чисельності робітників та чисельності персоналу в еквіваленті повної зайнятості. Забезпеченість підприємства персоналом. Розрахунок показників руху персоналу та використання запасу праці. Оцінка сезонності праці. Продуктивність праці та її оплата. Державне регулювання трудових відносин на підприємстві.

1.3.5. Сутність основного капіталу підприємства та його місце в системі ресурсного потенціалу. Класифікація виробничого капіталу підприємства. Поняття, склад та класифікація необоротних активів підприємства. Особливості необоротних активів, підприємства як складової його ресурсів. Сутність, класифікація та особливості відтворення основних засобів підприємства. Амортизація як інструмент відтворення основних засобів та джерело формування фінансових ресурсів: поняття, методи нарахування. Методичні інструменти оцінки стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства.

1.3.6. Оборотний капітал підприємства та його склад. Поняття та особливості кругообігу оборотних активів підприємства. Мале коло кругообігу оборотного капіталу аграрних підприємств. Резерви прискорення оборотності активів підприємства.

1.3.7. Трагування інновацій. Ключові компоненти інновацій. Типи інновацій. Сутність інноваційної діяльності. Форми науково-технічного прогресу. Інноваційний продукт і інноваційна продукція. Інноваційний розвиток підприємства: сутність, напрями, принципи. Основні напрями інноваційного розвитку підприємства в сучасній економіці.

1.3.8. Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності. Класифікація інвестицій. Джерела фінансування інвестицій. Капіталовкладення підприємств.

Методи заставлення інвестицій у часі. Сутність фінансових інвестицій, напрями їх здійснення. Розрахунок показників економічної ефективності капітальних вкладень підприємства (показники ефективності капітальних вкладень, термін їх окупності). Вибір найбільш прийняттого варіанту капітальних вкладень.

1.3.9. Сутність понять витрати, поточні та капітальні витрати підприємства, виробнича собівартість продукції, послуг і робіт. Класифікація поточних витрат. Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. Поняття калькулювання продукції підприємства. Вибір калькуляційних одиниць. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Методи калькулювання собівартості. Особливості калькулювання собівартості продукції на підприємствах окремих галузей. Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства. Шляхи раціоналізації складу витрат підприємства.

1.3.10. Загальна характеристика, методи вимірювання продукції, що виробляє та реалізує підприємство. Поняття валова продукція, товарна продукція, кінцева продукція, чиста продукція, прибуток. Валове виробництво сільськогосподарської продукції. Валова продукція сільського господарства. Товарна і реалізована продукція та методика визначення показників товарності. Конкуруючі види продукції. Кінцева продукція сільськогосподарських і агропромислових підприємств. Прибуток в загальному економічному розумінні.

1.3.11. Доходи підприємства в системі економічних показників його діяльності. Класифікація доходів підприємства. Сутність, механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства. Особливості формування доходів від операційної діяльності в окремих галузях господарювання. Фактори, що впливають на доходи від операційної діяльності. Поняття та класифікація резервів зростання доходів підприємства. Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Показники рентабельності підприємства та фактори, що їх визначають. Методичні інструменти та послідовність аналізу прибутку підприємства. Резерви зростання прибутку. Фінансові результати, показники прибутку і рентабельності.

1.3.12. Фінансовий стан. Фінансовий стан як система взаємопов'язаних елементів. Ендогенні фактори. Екзогенні фактори. Показники оцінки фінансового стану підприємства. Показники оцінки майнового стану підприємства. Показники оцінки ліквідності та платоспроможності. Показники оцінки фінансової стійкості і стабільності підприємства. Показники рентабельності підприємства. Показники ділової активності. Показники прибутковості (рентабельності).

1.3.13. Ціна в ринковій економіці та її види. Цінова конкурентоспроможність та цінова конкуренція. Цінова політика підприємства. Ціноутворення і ціни на продукцію сільського господарства. Методи визначення рівня ціни пропонування. Паритет цін і механізм його забезпечення в ринковій економіці. Ціноутворення і ціни на сучасному етапі розвитку ринкової економіки.

1.3.14. Форми спеціалізації в сільському господарстві і методика визначення виробничого напрямку аграрних підприємств. Методика визначення ефективності галузевої структури аграрного підприємства. Регіональні та господарські агропромислові формування.

1.3.15. Еволюційна та революційна концепції розвитку підприємств.

Основні форми розвитку підприємства. Концепції розвитку підприємств; Сучасні моделі розвитку підприємств. Поняття економічного типу розвитку підприємства. Інтенсивний та екстенсивний типи розвитку. Чинники розвитку підприємства і форми його вияву.

1.4 МЕНЕДЖМЕНТ

1.4.1. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Система відносин в організації як предмет вивчення менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

1.4.2. Організація як об'єкт менеджменту Сутність категорії «організація». Ознаки організації як об'єкта управління. Різновиди організацій. Внутрішнє середовище організації. Культура та імідж організації як її внутрішні фактори. Мікрооточення (фактори зовнішнього середовища безпосереднього впливу): партнери; конкуренти; центральні та місцеві органи влади; навколишнє населення; природні умови. Макрооточення (фактори зовнішнього середовища опосередкованого впливу): міжнародні події та оточення; стан економіки; соціокультурні фактори; політичні обставини; розвиток науки й технології; право; соціально-суспільні фактори. Взаємозв'язок факторів зовнішнього та внутрішнього середовища організації.

1.4.3. Закони, закономірності та принципи менеджменту Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Закони і закономірності менеджменту. Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

1.4.4. Функції менеджменту Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Динамічний взаємозв'язок конкретний і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних.

1.4.5. Планування, як загальна функція менеджменту. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування. Політика правила процедури. Класифікація цілей організації. Процес постановки цілей.

1.4.6. Організація, як загальна функція менеджменту. Сутність функції організування та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Скалярний процес. Вертикальна координація: прямий контроль стандартизація. Горизонтальна координація: взаємні комунікації, тимчасові робочі групи, комісії. Департаменталізація. Взаємодія структур організації.

1.4.7. Мотивація як загальна функція менеджменту Значення людського фактора в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника. Поняття мотивування. Принципи врахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і винагород працівника в процесі мотивування. Теорії і моделі процесів мотивування: змістовний і процесний підходи. Зіставлення теорій, мотивування. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці: цілі, принципи, види, форми.

1.4.8. Контроль як загальна функція менеджменту Поняття контролювання та його місце в системі управління. Принципи і цілі функції контролювання. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та регулювання. Модель процесу контролювання. Процес контролювання. Зворотний зв'язок під час контролю. Види управлінського контролювання.

1.4.9. Методи менеджменту Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів та функцій менеджменту.

1.4.10. Організаційні основи управління Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: цілевизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотний зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, надійність. Організація управління в підприємствах з різною формою власності. Організаційні основи виробництва і управління. Персонал в системі аграрного менеджменту.

1.4.11. Організаційна структура управління Організаційна структура формувань і фактори, що її визначають. Поняття організаційної структури управління формувань і її основні категорії. Основні принципи і умови формування організаційних структур управління. Класифікація організаційних структур управління і їх характеристика Методичні основи проектування (удосконалення) організаційних структур управління.

1.4.12. Інформація і комунікації в менеджменті Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації Вимоги, що висуваються до інформації. Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотний зв'язок в процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні переваження.

1.4.13. Прийняття та реалізація управлінських рішень Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття

управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Різновиди технологій прийняття рішень. Якість управлінських рішень. Класифікація методів обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

1.4.14. Лідерство та управління. Поняття та загальна характеристика керівництва. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Типологія лідерів. Поняття стилю керування та континууму стилів керування. Характеристика та класифікація стилів керування. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Критерії оцінки стилю менеджера. Загальна характеристика моделі сучасного менеджера.

2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

2.1 ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1. Економічна теорія / за заг. ред.: Н. П. Мацелюх, Л. М. Касьяненко, І. А. Максименко та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 478 с. (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 56).
2. Економічна теорія : навч. посібник / за ред.: О.А. Кулініч, Н. М. Зарецька, О. В. Нікітіна. Х.: ХДУХТ, 2016. Частина І. 200 с.
3. Економічна теорія: навч. посібник у 2 ч. / за ред.: Н. Г. Ушакова, О. А. Кулініч, Л. М. Зарецька. Х.: Монограф, 2018. Частина ІІ. 219 с.
4. Кадала В. В. Основи економічної теорії: навч. посіб. / за заг. ред.: В. М. Бесчастного. Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2019. 308 с.
5. Кокареєв І. В. Основи економічної теорії : курс лекцій. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 220 с.
6. Основи економічної теорії : навч. посібник / за ред.: І. В. Кокареєв. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 100 с.
7. Плетос С. В. Економічна теорія: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2019. 192 с.
8. Чепінога В. Г. Економічна теорія. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 656 с.
9. Якобчук В. П. Економічна теорія: навч. посіб. Житомир: ЖНАЕУ, 2020. 450 с.

2.2 МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

1. Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. К: «Центр учбової літератури», 2013. 256с.
2. Бестужева С.В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб. Харків. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 266 с.
3. Бондарєва Т.І. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т». Харків: ХАІ, 2016. 43 с.
4. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Захарченко О.В., Кравченко Є.В. Міжнародні економічні відносини. Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2012. с.330
5. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. 9-те вид., стер. К.: Знання, 2013. 469с.
6. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/>
7. Міжнародна економіка: термінологічний словник / А.О. Старостіна, О.Л. Каніщенко, О.Ю. Кузьома та ін. За заг. ред. А.О. Старостіної. К.: «НВП «Інтерсервіс», 2017. 250 с.
8. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб. / В.П. Галушко та ін. Київ : НУБіП України, 2016. 447 с.

9. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазараки, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазараки, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
10. Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.
11. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 р. № 201. URL.<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01/>
12. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473- VIII. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19/>
13. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2019 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 р. №1136. URL : [/zakon.rada.gov.ua/laws/show/1136-2018-%D0%BF/](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1136-2018-%D0%BF/)
14. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р. № 584-VII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584-18/>
15. Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017р. № 1017-р. URL : [://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80/](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80/)
16. Світова економіка: підручник /за ред. А.П Голікова, О.А. Довгаль Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 268 с.

2.3 ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: Підручник. К.: КНЕУ, 2013.779 с.
2. Боднарук І.Р., Даляк Н.А., Кулик Т.П. Економіка і організація виробництва: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. 240 с.
3. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.
4. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. 2-ге вид. К.: Центр учбової літератури, 2013. 488 с.
5. Економіка і управління підприємствами: теорія, методика, практика : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «Астроя», 2020. 240 с.
6. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. О.М. Бандурки. Х.: ХНУВС, 2017. 192 с.
7. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред.: І. М. Посохов, В. Г. Дюжев, С. В. Сусліков, К. О. Тимофєєва. Харків: НТУ «ХП», 2016. 380 с.
8. Економіка підприємства: навч. посібн./ уклад. Л.Л. Лазебник, Г.П. Ляшенко, В.В. Ткаченко та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 500 с. (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 26).
9. Економіка підприємства: навч. посібник / уклад. Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. Київ: НаУКМА, 2018. 343 с.
10. Кулик Т.П. Організація, планування і управління виробництвом: навч. посіб. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 232 с.
11. Лойко В. В., Макаровська Т. П. Економіка підприємства: навч. посібн.

К.: КНУТД, 2015. 267 с.

12. Мацибора В.І., Збарський В.К., Мацибора Т.В. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: Каравела, 2012. 312 с.

13. Юрченко Н. Б. Економіка підприємства: навч. посібн. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 377 с.

14. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2015. 498 с.

2.4 МЕНЕДЖМЕНТ

1. Верезомська І. Г., Олійник О. М. Менеджмент : конспект лекцій / Київ: Ліра-К, 2018. 73 с.

2. Менеджмент: навч. посіб. / Мошек Г.Є. та ін.; за заг. ред. Г.Є. Мошека. Київ: Ліра. К, 2015. 550 с.

3. Михайлов С.І. Менеджмент. 2-ге видання. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 536 с.

4. Окорський В.П. Основи менеджменту: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2017. 400с.

5. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.А. Мазаракі; Харків: Фоліо, 2014. 846 с.

6. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент: підручник. 4-е вид., перер. і доп. Київ: Кондор-Видавництво, 2015. 563 с.

7. Охрименко А.Г. Основи менеджменту: навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2016.

8. Родченко В.В., Новак В.О. Менеджмент: навчальний посібник.К.: НАУ, 2016. 400с.

9. Скібіцька Л. І., Скібіцький О. М. Менеджмент: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2017.

10. Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник. 3-тє вид., переробл. і доповн. К.: Алерта, 2015. 492 с.

Шкільняк М.М., Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Крисько Ж.Л., Демків І.О. Менеджмент: навчальний посібник. Тернопіль: Крок, 2017. 252с.

Додаток 1
до Програми індивідуальної усної співбесіди
з фахових дисциплін для вступу до ОДАУ в 2024 році

ПЕРЕЛІК

питань для індивідуальної усної співбесіди з фахових дисциплін

1. Етапи становлення економічної теорії як науки.
2. Продуктивні сили і виробничі відносини.
3. Методи дослідження економічних явищ.
4. Власність, її економічний зміст. Види власності в Україні.
5. Товарне виробництво та його характерні риси.
6. Товар та його властивості.
7. Ринок та його економічне значення. Види ринків.
8. Поняття ринкової інфраструктури та її основні елементи.
9. Цінні папери та їх характеристика.
10. Ціна, як економічна категорія. Види та функції ціни.
11. Суть і форми конкуренції.
12. Безробіття: форми та види. Закон Оукена.
13. Інфляція: види, типи, наслідки.
14. Державний бюджет і його структура. Державний борг.
15. Бюджетний дефіцит та шляхи його подолання.
16. Економічний цикл та його основні фази.
17. Податкова система.
18. Економічне зростання та його типи.
19. Види банків та їх функції.
20. Потреби, блага та їх класифікація.
21. Витрати підприємства та їх класифікація.
22. Прибуток підприємства. Норма рентабельності.
23. Монопольний ринок та особливості його функціонування.
24. Сутність міжнародної економіки.
25. Сутність світового ринку.
26. Характерні риси світового ринку.
27. Сутність поняття світового господарства та характерні риси.
28. Основні причини еміграції робочої сили.
29. Сутність, передумови та цілі міжнародної економічної інтеграції.
30. Умови виникнення міжнародної торгівлі.
31. Сутність та форми міжнародної економічної інтеграції.
32. Поняття міжнародної міграції робочої сили та її економічна природа.
33. Сутність національної валюти.
34. Види валют.
35. Валютний курс, його види.
36. Платіжний баланс та його структура.
37. Підприємство та його місце в системі економічних відносин.
38. Мета, задачі та напрямки діяльності підприємства.
39. Основні засоби підприємства: поняття, склад, структура, оцінка.
40. Знос, амортизація та відновлення основних засобів.
41. Показники ефективності використання основних засобів.
42. Виробнича потужність підприємства. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів.
43. Оборотні засоби підприємства: поняття, класифікація та структура.
44. Джерела формування оборотних засобів.
45. Нормування оборотних засобів.

46. Поняття та склад нематеріальних ресурсів та активів.
47. Оцінка вартості нематеріальних активів.
48. Амортизація нематеріальних активів.
49. Склад і структура персоналу підприємства.
50. Показники продуктивності праці і методи її вимірювання.
51. Оплата праці, її сутність та принципи організації на сучасному підприємстві.
52. Тарифна система оплати праці та безтарифна система оплати праці.
53. Форми та системи оплати праці.
54. Витрати підприємства та собівартість продукції.
55. Класифікація витрат на виробництво.
56. Поняття собівартості продукції.
57. Економічний зміст і функції ціни в системі господарського механізму.
58. Види і структура цін на продукцію та послуги.
59. Поняття прибутку підприємства, його види.
60. Показники рентабельності і методи їх розрахунку.
61. Класифікація інновацій.
62. Сутність та класифікація інвестицій.
63. Методика оцінювання ефективності виробничих інвестицій.
64. Внутрішні та зовнішні джерела інвестування.
65. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства.
66. Суть і основні підходи до поняття «менеджмент».
67. Чому необхідне управління і в чому полягає його сутність?
68. Розкрийте відмінність між поняттями «управління» та «менеджмент».
69. Поняття та зміст основних функцій менеджменту.
70. Поняття та характеристика методів управління.
71. Види менеджменту.
72. Рівні управління.
73. Спільні та відмінні риси менеджера та підприємця.
74. Внутрішнє середовище підприємства.
75. Характеристики зовнішнього середовища та вплив на діяльність організацій.
76. Поняття та ознаки організації.
77. Поняття «формальна» і «неформальна» організація.
78. Етапи життєвого циклу підприємства.
79. Поняття місії та класифікація цілей підприємства.
80. Визначення керівництва та лідерства.
81. Централізований та децентралізований підхід до управління.
82. Форми мотивації праці в діяльності сучасних підприємств.
83. Ієрархія потреб за А. Маслоу.
84. Система стилів керівництва.
85. Поняття «контроль» та його місце в системі управління.
86. Поняття та характеристика комунікацій.
87. Поняття та причини конфліктів.
88. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти.
89. Природа організаційних змін.
90. Делегування, відповідальність та повноваження.

Додаток 2
до Програми індивідуальної усної співбесіди
з фахових дисциплін для вступу до ОДАУ в 2024 році

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ
за результатами індивідуальної усної співбесіди

СТРУКТУРА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

- На індивідуальну усну співбесіду виноситься 4 довільних питання із загального переліку питань для індивідуальної усної співбесіди (додаток 1 до Програми індивідуальної усної співбесіди для вступу до ОДАУ в 2024 році).
- На підготовку надається 20 хвилин.
- Рейтингова оцінка за відповідь на кожне питання індивідуальної усної співбесіди має максимальний бал – 50 балів.
- Максимальний бал за чотири відповіді складає – 200 балів.

ЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГОВИХ ОЦІНОК В БАЛАХ
ЗА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ
ТА ЇХ КРИТЕРІЇ

Оцінка в балах за відповідь на одне запитання	Критерій оцінки
45-50	Відповідь вступника на запитання повна, розгорнута, відображає сукупність усвідомлених знань із дисциплін, аргументовано розкриває основні положення, демонструє знання та розуміння всього матеріалу в повному обсязі, має чітку послідовну, логічну, обґрунтовану структуру, вказує на знання з дисциплін в системі міждисциплінарних зв'язків та здатність вступника самостійно, упевнено і правильно застосовувати знання, вирішуючи практичні завдання, відображає вміле й точне формулювання висновків та узагальнень, має коректне мовне оформлення з використанням сучасної термінології.
35-44	Відповідь вступника на запитання повна, розгорнута, відображає знання та розуміння всього матеріалу з дисциплін загалом, чітко структурована, характеризується послідовним, логічним, обґрунтованим викладенням матеріалу з формулюванням висновків та узагальнень, вказує на здатність вступника правильно і без особливих труднощів застосовувати знання, вирішуючи практичні завдання, має коректне мовне оформлення з використанням сучасної термінології, проте містить декілька певних несуттєвих неточностей або незначних помилок.
25-34	Відповідь вступника на запитання недостатньо повна й недостатньо розгорнута, відображає знання та розуміння тільки основного програмового матеріалу з дисциплін в обсязі, який дає змогу застосувати цей матеріал, характеризується спрощеним викладенням матеріалу, містить помилки в розкритті понять та використанні термінів, вказує на певні порушення логіки та послідовності в застосуванні певних знань під час вирішення завдань, відображає потребу в корекції мовного оформлення.
менше 25	Виконання не задовольняє мінімальним критеріям.

- Результат індивідуальної усної співбесіди «Не зараховано» відповідає такій кількості набраних вступником балів – 99 та менше.
- Результат співбесіди «Зараховано» відповідає такій кількості набраних вступником балів – 100 та більше.